

naar den ikke gif netop i det Spor, som Disciplene troede Eksaminator, ønskede den ført i. Jeg har set, hvorledes Disciple bag deres Læreres Ryg have ladet sig manuducere af andre, der piffede dem igennem en hel Mængde Spørgsmaal og givne Svar, som saa at sige vare stenografisk optagne ved Eksamensbordet. Jeg har set Forholdet mellem Lærer og Elever paa den Maade ødelægges, og derfor tror jeg, at man vil komme til sundere og selvstændigere Forhold inden for begge Slags Seminarier, naar man fik en Censurkommission i Stedet for Eksamenkommissionen, ikke fordi jeg mener, at den er fejlsfri — jeg mener, at begge kunne de udrette noget, og begge kunne de gøre Fejl, — men fordi Censurkommissionen mest støtter Undervisningen til daglig Brug, og det er den, det kommer an paa. Det forekommer mig ganske naturligt, at Eksamenen bliver en Afslutning paa den Undervisning, der er givet, og at Afslutningen derfor lægges i Haanden paa den, der har ledet Undervisningen. Det forekommer mig, at der er noget unaturligt i ligesom at rive Kronen af selve Undervisningen ved at lade en Lærer faste sine Elever ud til vildfremmede Mennesker, der intet som helst Kendskab have til deres Fortid, deres Gjendommeligheder, deres Udviklingstrin, for at lade dem eksaminere af dem. Det giver i de aller fleste Tilfælde eller i alt Fald fuldt saa ofte et Brængbillede, som det giver en virkelig begrundet Dom om de unge Menneskers Standpunkt. Der er en af de foregaaende Talere, der nævner Modfætningen mellem dem, der ere Eksamenshelte, og dem, der ikke ere Eksamenshelte. En Eksamenkommission vil være tilbøjelig til at lade sig spille paa Næsen af Eksamensheltene og komme til at se de stakkels Afkøtter over Hovedet, som ikke have den flebne Tunge og den Flothed i Opførelse, som i 5 Minutter, saa længe man er oppe til Eksamen, kan bedaares, men som Maringer igennem ikke bedaarer den, der har med ens daglige Undervisning at gøre. Derfor tror jeg, at vi snarere saa Betyrrelse for Undervisningens Udbytte ved Eksamination gennem Lærerne med en Censurkommission ved Siden, end vi nu og i Fremtiden kunne saa gennem en Eksamenkommission. Lægger man Bægten paa, at det er Undervisningen fra Dag til Dag de 3 Aar igennem, der skal blive, som den bør være, saa skal man bort fra Eksamenkommissionen, — lægger man Bægten paa en Vejlighed ved Eksamen, som endda er af en meget omtvistelig Art, som stærer alle over en Kam, og derved tit gør den højeste Ret

til den højeste Uretfærdighed, kan man holde paa Eksamenkommissionen, men saa maa man ogsaa være sig bevidst, at man affætter Hensynet til Undervisningen til Bedste for Hensynet til Eksamen. Jeg ved ikke, om det stemmer med den ærede foregaaende Talers øvrige Betragtning af en Skoles Virksomhed, at det er Eksamen og Eksamensvæjenet, gennem hvilket man faar det sandeste og rigtigste Indtryk af, hvad der foregaar i en Skole (Berntsen: Tværtimod). Det ærede Medlem siger tværtimod, og jeg haaber derfor, at han nu er omvendt og slutter sig til den Betragtning, jeg her har udtalt. Der er et andet Punkt, hvor jeg har en ganske modsat Anskuelse af det ærede Medlems. Det er i Spørgsmaalet om Øvelsesstoler. Jeg kan ligesom ham se, at det er en Sag, der kan misbruges og kan have mange Svæbner, men jeg god vidst, om Lærere, der uden Øvelse gaa ud i Verden og arbejde i offentlige Skoler, ikke næsten med Nødvendighed gøre deres Elever til Brøveklude, og om der er større Sikkerhed for, at de ere dhgtige Mennesker, fordi de ikke i Forvejen have haft nogen Lejlighed til under fagkyndig Vejledning at se, hvad en Skole vil sige. Det er en Sag, der ikke er ny, og som er gennemført saa godt som i alle europæiske Lande. I Kraft af, at vi ere et lille Land, ere vi ganske naturligt paa mange Omraader nogle Aar tilbage i Tiden, og derfor ere vi ogsaa tilbage paa dette Punkt; til Gengæld have vi saa det Fortrin, at vi kunne høre godt af de Erfaringer, der ere gjorte andet Steds. I Sverige indførtes saadanne Øvelsesstoler 1865, i Finland 1866, i Preussen 1872, i Sachsen 1876, i Frankrig 1881, i Østrik 1886, i Norge 1890—91. Det eneste Land i dette store Komplex af Lande, som ikke har dem obligatorisk, er Svejts, hvor de dog findes ved de fleste Seminarier, og hvor det i officielle Meddelelser udtales, at „hvor denne Indretning endnu ikke findes, bliver det betragtet som en saletlig Mangel“. Saaledes er den almindelige Opfattelse af dette Spørgsmaal rundt omkring i andre Lande, men man har ordnet sig paa yderst forskellig Maade. I Finland f. Eks. er det saaledes, at Seminarierne ligefrem overtage Børneundervisningen for den By, i hvis Nærhed de ligge, altsaa drive selve Børneskolen som Monstertskole og derigennem give deres Elever Lejlighed til at lære, hvad god Undervisning vil sige. I Preussen er det saaledes, at Byerne tappes om at saa Seminarierne af Hensyn til den Seminariestole, hvori de saa ville kunne saa deres Børn. Sagen afgøres ved Kontrakt mellem Ministeriet og vedkommende By, og saa overtager Seminarierne et